

มโนอุปสรรคการเมืองในบทกวีรางวัลพานแว่นฟ้า *

Political Conceptual Metaphor in Poem of Phan Waen Fa Award

บุญเสนอ ตรีวิเศษ¹

Bunsanoe Triwiset

¹ สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Program in Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์มโนอุปสรรคการเมืองในบทกวีรางวัลพานแว่นฟ้าระหว่าง พ.ศ. 2546-2554 จากหนังสือรวมเล่มผลงานวรรณกรรมการเมืองที่ชนะการประกวดประจำปี ที่จัดประกวดโดยรัฐสภา จำนวน 118 เรื่อง ใช้แนวคิดอุปสรรคทางภาษาศาสตร์ของเลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980) ผลการวิจัยพบ มโนอุปสรรคการเมือง 8 แบบ ได้แก่ [การเมืองคือสงครามและการต่อสู้] [การเมืองคือการสูญเสียและความตาย] [การเมืองคือการดูแลรักษา] [การเมืองคือการเดินทาง] [การเมืองคือการวาดภาพ] [การเมืองคือการแข่งขัน] [การเมืองคือการแสดง] และ [การเมืองคือการกักขังหน่วงเหนี่ยว]

คำสำคัญ: อุปสรรค, มโนอุปสรรค, การเมือง, บทกวีรางวัลพานแว่นฟ้า

Abstract

This article aimed to analyze the conceptual metaphor on politics in the Phan Waen Fa Award Poem during 2003-2011 from the collection of the political literary works winning annual award organized by Thai Parliament. 118 texts of poem had been used for analytical studies by using linguistic metaphor approach of Lakoff and Johnson. The result of research revealed that there were eight conceptual metaphors on politics, namely, [politics as war and fighting], [politics as loss and death], [politics as treatment], [politics as journey], [politics as drawing], [politics as competition], [politics as drama], [politics as detaining].

Keywords: metaphor, conceptual metaphor, politics, Phan Waen Fa Award Poem

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง อุปสรรคเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับการเมืองในบทกวีรางวัลพานแว่นฟ้า

บทนำ

การเมืองเป็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ เป็นทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตมนุษย์ เป็นเรื่องที่มีมนุษย์ทุกคน มีอาจหลีกเลี่ยงหนีพ้นหรือปฏิเสธจากการเมืองได้ ทั้งนี้เพราะการเมืองจะไปเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ทุกชีวิต แม้ไม่ปรารถนาจะเกี่ยวข้องก็ตาม กล่าวคือ หากเปรียบเทียบการเมืองเป็นบุคคล 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายปกครอง อีกฝ่ายหนึ่งเป็นอยู่ใต้ปกครอง ฝ่ายปกครองนั้นมีหน้าที่ในการจัดการกับอำนาจและกำหนดกติกา ให้ฝ่ายอยู่ใต้ปกครองปฏิบัติตาม รวมถึงการจัดสรรผลประโยชน์ตามที่ฝ่ายปกครองต้องการ ส่วนผู้อยู่ใต้ปกครองนั้น จะได้รับผลประโยชน์อะไรหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับฝ่ายปกครอง การเมืองมีความสำคัญยิ่ง จึงก่อให้เกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่สะท้อนแง่มุมต่าง ๆ ของการเมืองผ่านบทความ นวนิยาย เรื่องสั้น ตลอดจนบทกวี มีวรรณกรรมพวนแว่นฟ้า เป็นต้น และในยุคสมัยที่การศึกษาภาษาในแนวภาษาศาสตร์ก้าวหน้าไปมาก การนำทฤษฎีภาษาศาสตร์มาศึกษา วรรณกรรมที่สะท้อนภาพการเมืองมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ดังจะกล่าวต่อไป

การเมืองกับวรรณกรรมพวนแว่นฟ้า

การเมือง

การเมือง เป็นงานที่เกี่ยวกับรัฐหรือแผ่นดิน การจัดส่วนแห่งรัฐ การดำเนินการแห่งรัฐ การบริหารประเทศเฉพาะที่เกี่ยวกับนโยบายในการบริหารประเทศ เช่น การเมืองระหว่างประเทศ การดำเนินนโยบายระหว่างประเทศ กิจการอำนาจ หรือควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 117-118) การเมืองเป็นเรื่องเกี่ยวกับรูปแบบของรัฐและการจัดระเบียบความสัมพันธ์ภายในรัฐระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง โดยเมื่อสังคมมนุษย์ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ เราจึงต้องแบ่งออกเป็นสองพวกใหญ่ ๆ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่บังคับกับผู้ถูกบังคับเสมอ (ชยอนันต์ สมุทวณิช, 2517: 61)

ชลธิศ ธีระฐิติ (2554: 278-280) อธิบายถึงความหมายของ “การเมือง” ว่า ในความหมายที่ผูกติดกับระบบการเมืองและ/หรือรัฐ การเมือง คือการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าหรือทรัพยากร โดยมีอำนาจที่เป็นที่ยอมรับกันมา

ทำให้เกิดการปฏิบัติตาม หรือการเมืองเป็นเรื่องของการที่มีคนกลุ่มหนึ่งใช้อิทธิพลต่อคนอีกกลุ่มหนึ่ง เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคม สิ่งที่มีคุณค่าทางสังคมในที่นี้มีได้หลายอย่าง เช่น อำนาจ ความศรัทธาอันเชื่อถือ ความยุติธรรม ความนิยมชมชอบ ความอยู่ดีกินดี ความมั่งคั่ง ความรอบรู้ ทักษะ เป็นต้น

รณฤทธิ์ (2554) ได้รวบรวมและประมวลคำนิยามหรือความหมายของคำว่าการเมือง โดยจำแนกได้เป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มแรก การเมืองเป็นเรื่องของอำนาจ โดยเป็นการต่อสู้กันเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจและอิทธิพลในการบริหารกิจการบ้านเมือง (เพนนอกและสมิธ [Pennock and Smith, 1964 : 9]) การเมืองเป็นการต่อสู้ช่วงชิง การรักษาไว้และการใช้อำนาจทางการเมือง โดยที่อำนาจทางการเมืองหมายถึง อำนาจในการที่จะวางนโยบายในการบริหารประเทศหรือสังคม อำนาจที่จะแต่งตั้งบุคคลเพื่อช่วยในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และอำนาจที่จะใช้ข้าราชการงบประมาณหรือเครื่องมืออื่น ๆ ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์, 2539: 3)

กลุ่มที่สอง การเมืองเป็นเรื่องของการจัดสรรทรัพยากรของรัฐหรือสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคม เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ในการจัดสรรแจกแจงสิ่งที่มีคุณค่าต่าง ๆ ให้กับสังคมอย่างชอบธรรม (The authoritative allocation of values to society) ดังที่ ชยอนันต์ สมุทวณิช (2535: 4-5) อธิบายว่า เราจะใช้ความหมายการเมืองดังกล่าวนี้ได้ก็ต่อเมื่อ ในสังคมนั้น ๆ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งได้รับผลกระทบจากทั้งทางตรงและทางอ้อม มีความเห็นพ้องต้องกันและยอมรับในกติกาที่กำหนดการใช้อำนาจเพื่อแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าเท่านั้น ส่วนในสังคมที่ยังไม่มีความเห็นพ้องต้องกันเกี่ยวกับกติกาการกำหนดสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม ชยอนันต์ อธิบายว่า การเมืองยังคงเป็นเรื่องของการแข่งขันกันเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการแบ่งปันคุณค่าที่ให้ประโยชน์แก่ฝ่ายตนมากที่สุด เท่าที่จะเป็นไปได้ หรือ “The competition for the authority to determine the authoritative allocation of values to society”

กลุ่มที่สาม การเมืองเป็นเรื่องของความขัดแย้ง ทั้งนี้เนื่องจากทรัพยากรของชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด ขณะที่

ผู้คนที่ต้องการใช้ทรัพยากรนั้นมียู่มากและความต้องการใช้ไม่มีขีดจำกัด การเมืองจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการที่คนในสังคมไม่อาจตกลงกันได้หรือเกิดความขัดแย้งขึ้น

กลุ่มที่สี่ การเมืองเป็นเรื่องของการประนีประนอมผลประโยชน์ เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้เกิดความขัดแย้งจากการดำเนินงานทางการเมืองที่ไม่มีทางออก

กลุ่มที่ห้า การเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับรัฐและการบริหารประเทศในกิจกรรมหลัก 3 ด้านคือ งานที่เกี่ยวกับรัฐ การบริหารประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบาย และการอำนวยความสะดวกบริหารราชการแผ่นดินซึ่งเป็นการควบคุมให้มีการดำเนินงานตามนโยบาย

กลุ่มที่หก การเมืองเป็นเรื่องของการกำหนดนโยบายของรัฐ กล่าวคือ การเมืองคือกิจกรรมใดใดที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย หน่วยงานและเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการกำหนดนโยบาย โดยนัยหนึ่ง การเมืองก็คือกระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐ นั่นเอง

อาจกล่าวได้ว่า การเมืองมีลักษณะหลายประการ คือ การเมืองคือเรื่องของการสร้างอำนาจและแบ่งปันอำนาจภายในรัฐ เป็นเรื่องของการแจกแจง หรือจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าหรือทรัพยากรในสังคม โดยมีอำนาจที่เป็นที่ยอมรับกันมาทำให้เกิดการปฏิบัติตาม เป็นการปฏิบัติทางชนชั้นประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการรักษา หรือการเปลี่ยนแปลงตุลยภาพของพลังทางชนชั้นต่าง ๆ ที่เข้ามาต่อสู้กันในพื้นที่ของรัฐแต่ละรูปแบบ การเมืองคือกลไกและกลยุทธในการนำความคิดและความรู้มาสร้างเป็นอำนาจขึ้นมาเพื่อใช้ในการความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน การเมืองคือกิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือและความขัดแย้งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากร เป็นกิจกรรมที่อารยชนหรือเสรีชนใช้ในการประนีประนอมและแบ่งปันผลประโยชน์ภายในหน่วยปกครองหนึ่ง ๆ ตลอดจนการเมืองคือการใช้วาทกรรมเพื่อปฏิบัติการเชิงอำนาจในการครอบงำผู้ใดผู้หนึ่งหรือเพื่อควบคุมพื้นที่สาธารณะ

วรรณกรรมพานแว่นฟ้า

รัฐสภาและสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย ได้ริเริ่มจัดประกวดวรรณกรรมเรื่องสั้นการเมืองเป็นครั้งแรก ใน พ.ศ. 2545 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชน

ได้ใช้เสรีภาพแสดงออกทางการเมือง อันเป็นการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย และเพื่อสร้างสรรค์วรรณกรรมการเมืองให้ประดับไว้ในวรรณกรรมของไทย (สุวรรณ เคลือบสุวรรณ, 2546 : 226) ต่อมาใน พ.ศ. 2546 ได้จัดประกวดวรรณกรรมการเมืองครั้งที่ 2 ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนนักศึกษาและประชาชนได้ส่งผลงานเรื่องสั้นและบทกวีเข้าร่วมประกวดเป็นการสร้างสรรค์ผลงานในหลายรูปแบบและเปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษา ได้มีส่วนร่วมด้วย จึงให้มีการประกวดเรื่องสั้น และบทกวีการเมือง ทั้งในระดับนักเรียน นักศึกษา และระดับประชาชนทั่วไป (รักษมนัญญา สมเทพ, 2547) จากนั้น ได้ดำเนินการจัดประกวดขึ้นทุกปี โดยมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกันคือ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้เสรีภาพแสดงออกทางการเมือง โดยใช้ศิลปะในการเขียนถ่ายทอดความรู้สึกระหว่างภาพการเมือง หรือจินตนาการถึงการเมืองที่ต้องการ อันเป็นการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภา และเพื่อเป็นการสร้างสรรค์วรรณกรรมการเมืองให้ประดับไว้ในวรรณกรรมไทย และแต่ละปีมีปริมาณผู้ส่งผลงานเข้าประกวดมากขึ้น ๆ ซึ่งน่าสนใจว่าประชาชนหันมาสนใจการเมืองโดยการแสดงออกทางความคิดด้วยการเขียน

เสนอ ตริวิเศษ (2548) ได้เขียนวิจารณ์วรรณกรรมเรื่องสั้นและบทกวีการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ครั้งที่ 2 ซึ่งตีพิมพ์ใน พ.ศ. 2546 ได้รับรางวัลชนะเลิศประเภทประชาชน จากรัฐสภาไทย ข้อสรุปวอยอดของบทวิจารณ์ดังกล่าวสะท้อนว่า ปัญหาการเมืองการปกครองของไทยมิได้อยู่ระบอบประชาธิปไตย หากสาเหตุหลักอยู่ที่ผู้คนในสังคมประชาธิปไตยที่ยังไม่รู้จักรากเหง้าหน้าที่ตามสิทธิเสรีภาพที่ตนเองมี วรรณกรรมดังกล่าวจึงเต็มไปด้วยเสียงเรียกร้องจิตสำนึกจากผู้คน ให้หันมาสนใจการเมืองอย่างจริงจัง บุญยเสนอ ตริวิเศษ (2550) ได้ศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมการเมืองพานแว่นฟ้า ระหว่างปี 2545-2548 โดยมุ่งศึกษาจำเพาะเรื่องสั้น ในด้านเนื้อหาและวาทกรรม ผลการวิจัยดังกล่าว สามารถสะท้อนปัญหาสังคมและระบบการเมืองการปกครองของไทยได้ชัดเจน ผ่านมุมมองของประชาชนที่ผลงานชนะการประกวด อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่า ยังมีบทกวีในภาพรวมที่ได้รางวัลพานแว่นฟ้า

ช่วงพ.ศ. 2546-2554 มีความน่าสนใจยิ่ง หากจะใช้แนวคิดอุปลักษณ์ทางภาษาศาสตร์เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ กล่าวคือ ถึงแม้ว่าบทวีเป็นข้อมูลภาษาที่เรียบเรียงในลักษณะบทร้อยกรอง แต่บทร้อยกรองดังกล่าวมิได้ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านเสพความงามทางวรรณศิลป์เป็นเป้าประสงค์หลัก หากแต่บทร้อยกรอง ที่มุ่งเสนอความคิดปรากฏการณ์ทางสังคม การเมือง ฯลฯ ด้วยภาษาที่ผู้ใช้ภาษาไทยใช้อย่างเป็นปกติในชีวิตประจำวัน และสามารถสะท้อนระบบมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวเป็นแนวคิดทางภาษาศาสตร์ที่เรียกว่า อุปลักษณ์

แนวคิดเกี่ยวกับอุปลักษณ์และมโนอุปลักษณ์

อุปลักษณ์ (metaphor) เป็นปรากฏการณ์ทางภาษาอย่างหนึ่ง เป็นการใช้รูปภาษาอ้างอิงถึงสิ่งหนึ่งมาอ้างอิงอีกสิ่งหนึ่ง โดยมีการถ่ายโยงความหมายของรูปภาษาจากแวดวงความหมายหนึ่งไปยังอีกแวดวงความหมายหนึ่ง ลักษณะการใช้ภาษาแบบนี้ได้รับความสนใจทั้งในด้านวรรณคดีและภาษาศาสตร์ ในทางวรรณคดีจะใช้อุปลักษณ์เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความคิด ประสบการณ์ผู้แต่งรวมทั้งยังช่วยทำให้งานประพันธ์นั้นมีสุนทรียภาพมากยิ่งขึ้น แต่อุปลักษณ์ในเชิงภาษาศาสตร์นั้น ไม่เพียงมีบทบาทสำคัญเฉพาะในการใช้ภาษาเท่านั้น แต่ยังสามารถแสดงให้เห็นประเพณี ค่านิยม และความเชื่อในสังคมที่ใช้ภาษานั้นอีกด้วย

เลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980) ได้อธิบายถึงอุปลักษณ์ว่า อุปลักษณ์สามารถสะท้อนความคิดออกมาในรูปของภาษาได้ เช่น มโนทัศน์เรื่อง “เวลา” ในสังคมที่ใช้ภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่าง

You don't use your time profitably.

Do you have much time left?

I've invested a lot of time in her.

You need to budget your time.

I've invested a lot of time in her.

(Lakoff and Johnson, 1980)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่า “เวลา” ในสังคมตะวันตกนั้น ถือว่าเป็นสิ่งที่มีค่าและเป็นสิ่งสำคัญ ฉะนั้นจึงมีมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องของเวลากว่า “เวลา” เป็น

สิ่งมีค่า แนวคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า อุปลักษณ์ไม่ใช่เพียงปรากฏการณ์ทางภาษาที่มีรูปแบบเปรียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งเท่านั้น แต่อุปลักษณ์เป็นรูปภาษาที่เราใช้ในชีวิตประจำวัน ในทางภาษาศาสตร์ อุปลักษณ์ หมายถึง คำพูดที่เปรียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งเกิดจากมโนทัศน์ ประกอบด้วยแบบเปรียบ (source domain) และสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) ทั้งนี้สิ่งที่นำมาเปรียบกันต้องเป็นสิ่งที่อยู่ในวงความหมายต่างกัน และในการเปรียบนั้นอาจจะปรากฏสิ่งที่ถูกเปรียบหรือไม่ก็ได้ เช่น time is money โดยรูปของคำพูดนี้ มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เปรียบกัน เช่น ประโยค I want to save time. He spend three hours talking to his advisor แสดงให้เห็นว่า มโนทัศน์ ของ time is money มีจริง เพราะใช้คำว่า save และ spend กับคำว่า time และ money เช่นเดียวกัน (Lakoff and Johnson, 1980 ; ราชบัณฑิตยสถาน, 2553: 286-287)

ดังที่กล่าวแล้วว่า โดยพื้นฐาน เราจะทำความเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมหรือสิ่งที่ไม่คุ้นเคยผ่านสิ่งที่เป็นรูปธรรมมากกว่าสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว เมื่อเรามีกระบวนการคิดหรือระบบคิดเช่นนี้ ก็ย่อมส่งผลให้การใช้ภาษาของเราเป็นอุปลักษณ์ด้วย เลคอฟและจอห์นสัน เรียกอุปลักษณ์ที่ปรากฏในภาษาว่า ถ้อยคำอุปลักษณ์ หรือรูปภาษาแสดงอุปลักษณ์ (metaphorical expression) และเรียกระบบคิดของเราว่า มโนอุปลักษณ์ หรืออุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ conceptual metaphor (ฉัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 103)

อาจกล่าวได้ว่า ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เราใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวันนั้นเป็นผลผลิตที่ได้มาจากมโนทัศน์ของเราเอง อุปลักษณ์ทำให้เราเข้าใจและเรียนรู้สิ่งที่เป็นนามธรรมมาเปรียบกับสิ่งที่ป็นรูปธรรม นำสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมาเปรียบกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว และนำสิ่งที่เราไม่คุ้นเคยหรือไม่มีประสบการณ์มาก่อนเปรียบเทียบกับสิ่งที่เราค้นเคยหรือมีประสบการณ์มากกว่า ทั้งนี้ มโนทัศน์เป็นตัวกำหนดถ้อยคำอุปลักษณ์เพื่อใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ถ้าเรามีมโนทัศน์อย่างใดก็จะใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนทัศน์อย่างนั้น ดังเช่น บุญยเสนอ ตริวิเศษ (2559: 328-329) ศึกษาอุปลักษณ์เกี่ยวกับประชาธิปไตยของผู้แต่งบทกวีรางวัลพานแว่นฟ้า แล้วพบว่า การใช้คำอุปลักษณ์เปรียบประชาธิปไตยเป็นต้นไม้ มากที่สุด ทั้งนี้

อาจเป็นเพราะ ผู้แต่งบทกวีมีมุมมองเกี่ยวกับประชาธิปไตย ว่ามีการพัฒนาช้ามาก แม้ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลง การปกครอง 84 ปี มาแล้ว ก็ตาม หากประชาธิปไตย ยังคงเป็นเพียง “ต้นกล้า” หรือ “ต้นอ่อน” ที่ต้องการการ บ่มเพาะ ดูแลรักษา อย่างตั้งใจ เพื่อให้งอกงามเติบโต มิให้ เหี่ยวเฉาโรยราไปมากกว่านี้ เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้อุปลักษณ์ในภาษาไทยที่ผู้วิจัยได้สำรวจในเบื้องต้น พบว่า มีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ “อุปลักษณ์เชิงโมทัศน์” ดังนี้ ภัทรา งามจิตวงศ์สกุล (2546) ได้ศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาอุปลักษณ์จาก บทเพลงไทยสากล โดยใช้ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ในการ วิเคราะห์ข้อมูล ทฤษฎีที่ใช้ คือทฤษฎีอุปลักษณ์ระดับมโนทัศน์ (เลคอฟ, 1987; เลคอฟและจอห์นสัน, 1980; เลคอฟ และเทอร์เนอร์, 1989) ต่อมา สินีนาฏ วัฒนสุข (2549) ได้ ศึกษาอุปลักษณ์ความรักเช่นกัน โดยได้ศึกษาเรื่อง อุปลักษณ์ แสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลสำหรับวัยรุ่นไทย ความแตกต่างของงานวิจัยทั้งสองเรื่อง คือ ภัทราใช้ข้อมูลเพลง ไทยสากลที่ออกเผยแพร่ใน พ.ศ. 2526-2543 ส่วนสินีนาฏ ใช้ข้อมูลเพลงไทยสากลที่เผยแพร่ใน พ.ศ. 2542-2546 สำหรับ มิรินดา บูรรุ่งโรจน์ (2548) ได้ศึกษาอุปลักษณ์ใน เพลงเช่นกัน แต่ได้มุ่งศึกษาที่เพลงลูกทุ่ง โดยได้ศึกษาเรื่อง อุปลักษณ์เชิงโมทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในบทเพลงลูกทุ่งไทย โดยวิเคราะห์ข้อมูลเพลงลูกทุ่งไทยจำนวน 3,994 เพลง แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย คือ ทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน การศึกษาอุปลักษณ์ในนวนิยาย ได้แก่ การบุญ พนมสุข (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์เปรียบเทียบ อุปลักษณ์ในบทกวีของวรรณกรรมไทยจากวรรณกรรมไทย 4 สมัย จำนวน 232 เรื่อง ซึ่งจำแนกได้เป็นวรรณกรรมไทย สมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรี สมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่ รัชกาลที่ 1-3 สมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ 4-6 และ สมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ 7 จนกระทั่งปัจจุบัน และ ในปีเดียวกัน ศุภชัย ตະวิชัย (2549) ได้ศึกษาวิทยานิพนธ์ เรื่อง อุปลักษณ์เชิงโมทัศน์แสดงอารมณ์โกรธในภาษาไทย โดยศึกษาตามแนวทางการศึกษาของทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน โดยศึกษาข้อมูลการใช้ภาษาไทย จากนวนิยายไทยที่ตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2542-2546

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับงานวิจัยของนักวิชาการ เช่น

สุกัญญา รุ่งแจ้ง (2548) ได้ศึกษาเรื่อง อุปลักษณ์เชิงโมทัศน์ของการใช้คำว่า “ใจ” ในภาษาไทย การศึกษาครั้งนี้ผู้ วิจัยนำทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชานและแนวคิดการจำแนก ประเภทของทฤษฎีต้นแบบมาใช้ในการวิเคราะห์ โดย การรวบรวมข้อมูลจาก 3 แหล่ง ได้แก่ พจนานุกรม ฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน 2542 หนังสือรวบรวมคำและสำนวนใน ภาษาไทย คลังคำ (2544) และหนังสือรวบรวมคำว่า “ใจ” ในภาษาไทยชื่อ Heart Talk (1998)

นอกจากนี้ รัชนิยา กลิ่นน้ำหอม (2551) ได้ ศึกษาโมทัศน์อุปลักษณ์ที่นักการเมืองใช้ โดยใช้ข้อมูลการ วิเคราะห์คำปราศรัยหาเสียง การอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล การสัมภาษณ์ และรายการ “นายกฯ ทักซิณคุยกับประชาชน” ผลการศึกษา พบอุปลักษณ์ ที่สะท้อนมโนทัศน์ของนักการเมือง โดยผลการวิจัย พบโมทัศน์ 9 แบบ ได้แก่ การเมืองคือการต่อสู้ การเมืองคือการเดินทาง การเมืองคือการแข่งขัน การเมืองคือการครอบครัวย การเมืองคือการรักษาโรค การเมืองคือการแสดง การเมืองคือธุรกิจ การเมืองคือการดูแลและทำนุบำรุง และการเมืองคือเกม โดยอุปลักษณ์ดังกล่าวได้สะท้อนมุมมองการเมือง โดยนักการเมือง ในปี 2550 บุญยศเนอ ตรีวิเศษ ได้ศึกษา วิเคราะห์วรรณกรรมการเมืองพานแว่นฟ้า ระหว่างปี 2545-2548 โดยมุ่งศึกษาจำเพาะเรื่องสั้น ในด้านเนื้อหาและ วาทกรรม ผลการวิจัยดังกล่าว สามารถสะท้อนปัญหาสังคม และระบบการเมืองการปกครองของไทยได้ชัดเจน ผ่านมุมมองของประชาชนที่ผลงานคณะกรรมการประกวด อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่า ยังมีบทกวีในภาพรวมที่ได้รางวัลพานแว่นฟ้า ช่วงปี 2546-2554 มีความน่าสนใจมากกว่า ในมุมมองของผู้แต่งบทกวีกวีนั้น มีมุมมองต่อการเมืองอย่างไรบ้าง ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แก่วงการภาษาไทยและภาษาศาสตร์ โดยจะได้นำแนวคิดของ เลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980) มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์

มโนอุปลักษณ์การเมืองในบทกวีรางวัลพานแว่นฟ้า

จากการศึกษาบทกวีรางวัลพานแว่นฟ้า ระหว่างปี พ.ศ. 2546-2554 จากหนังสือรวมเล่มผลงานวรรณกรรม การเมืองที่คณะกรรมการประกวดประจำปี ที่จัดประกวดโดย รัฐสภาไทย รวมวรรณกรรมการเมืองพานแว่นฟ้า จำนวน

บทกวี 118 บท ใช้แนวคิดอุปลักษณ์ทางภาษาศาสตร์ของ เลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980) ในการวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบ มีโนอุปลักษณ์การเมือง 8 แบบ ได้แก่ [การเมืองคือสงครามและการต่อสู้] [การเมืองคือการสูญเสียและความตาย] [การเมืองคือการดูแลรักษา] [การเมืองคือการเดินทาง] [การเมืองคือการวาดภาพ] [การเมืองคือการแข่งขัน] [การเมืองคือการแสดง] และ [การเมืองคือการกักขังห้วงเหนียว] ดังต่อไปนี้

1. [การเมืองคือสงครามและการต่อสู้]

จากการวิเคราะห์พบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เปรียบเทียบการเมืองกับสงครามและการต่อสู้ โดยถ้อยคำอุปลักษณ์ดังกล่าวเปรียบเทียบการเมืองเป็นสงคราม มีการต่อสู้ช่วงชิงเพื่อมีชัยชนะเหนือคู่ต่อสู้ สะท้อนให้เห็นมุมมองของผู้ใช้ภาษาต่อการเมืองว่าเป็นกิจกรรมสำคัญที่ต้องใช้เครื่องมือ และยุทธวิธีต่างๆ เพื่อช่วงชิงครอบครองอำนาจทางการเมือง กิจกรรมดังกล่าวมีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคม

ตัวอย่างที่ 1

...น้ำตาเลือดเชือดหลังสังเวชน
กว่าหมอกสางสว่างใสในมรรคา

คือรอยเค้นเส้นธารของกรรมา
เปลื้องน้ำตายับเย็นเกินคะเน

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2547 : 224)

ตัวอย่างที่ 2

...จนถึงคราประชาธิปไตยทิ้งใบเหี่ยว
แล้วเพลงศึกแห่งความตายก็ร้ายริน

กลางสงครามขับเคี่ยวไม่สุดสิ้น
กล่อมแผ่นดินให้ปวดร้าวอีกยาวนาน

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2551ก : 209)

ตัวอย่างที่ 3

อาวุธกับมือเปล่าเข้าห้ำหั่น
เหยื่อกระสุนร่วงหล่นคือคนไทย

ยิ่งกดดันยิ่งเดือดธารเลือดไหล
ที่ไซไฟแลกชีวิตสิทธิ์เสรี

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2548 : 301)

ตัวอย่างที่ 4

...คูเกิดแผ่นดินทองใต้กองศพ
อ้างถูกผิดผลาญเหย้าเผาแผ่นดิน

สร้างศึกสร้างสนามรบไม่จบสิ้น
กัดก้อนเกลือกัดกินอุดมการณ์

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2553ก : 189)

ตัวอย่างที่ 5

...เพื่อนสนิท มิตรศัตรู คู่อาฆาต
แยกชั่ว-ดี สี-พรรค แยกรัก-ชัง

ก็เผยแพร่ ประกาศตน คนละฝั่ง
ยกพลตั้งกระบวนท่า โยธาทัพ

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2551ค : 239)

จากตัวอย่างตัวอย่าง สามารถอธิบายและแสดงคู่ความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางคือ “สงคราม” กับวงความหมายปลายทางคือ “การเมือง” ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

วงความหมายต้นทาง		วงความหมายปลายทาง
[สงคราม]		[การเมือง]
สงคราม, สนามรบ	→	การเมือง
[สังเวย เชือด การฆ่า- ขับเคี่ยว ผลาญ เฆา- ยกพล โยธาทัพ เพลงศึก ห้าห้า]	→	กิจกรรมทางการเมืองที่มีความหมายทางลบ
	→	
	→	
อาวุธ	→	เครื่องมือทางการเมือง
คู่อฆาต/คนละฝั่ง	→	คู่ตรงข้ามทางการเมือง
กองทัพ	→	ผลเสียจากกิจกรรมทางการเมือง

ในตัวอย่างมีการใช้ สนามรบ สังเวย เชือด การฆ่า ขับเคี่ยว ผลาญ เฆา ยกพล โยธาทัพ เพลงศึก อาวุธ คู่อฆาต คนละฝั่ง กองทัพ แสดงให้เห็นการเปรียบเทียบการเมืองเป็นกิจกรรมที่บุคคลต้องใช้กำลังต่อสู้แย่งชิงมาเป็นของตน ผู้ใช้ภาษามองการเมืองกิจกรรมที่จะต้องใช้กำลังต่อสู้ช่วงชิงมา ทั้งนี้ เนื่องจาก สงครามกับการเมืองและการต่อสู้ มีลักษณะบางอย่างร่วมกัน กล่าวคือ มีการใช้อาวุธทำลาย เช่นฆ่า คู่ตรงข้าม มีความหายนะ และมีความสูญเสียเกิดขึ้น

2. [การเมืองคือการสูญเสียและความตาย]

จากการวิเคราะห์พบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เปรียบเทียบการเมืองกับการสูญเสียและความตาย โดยถ้อยคำอุปลักษณ์ดังกล่าวเปรียบเทียบเมืองสิ่งอันตราย กล่าวคือการสูญเสียและความตาย เป็นผลเนื่องมาจากจากความขัดแย้งทางการเมืองนำไปสู่การเข่นฆ่ากัน สะท้อนให้เห็นมุมมองของผู้ใช้ภาษาต่อการเมืองว่า เป็นกิจกรรมอันตรายที่นำไปสู่ความตาย และนำความทุกข์โศกมาสู่ผู้คน เนื่องจากมีผู้คนล้มตายจำนวนมากเมื่อเกิดความขัดแย้งและปะทะกันทางการเมืองในแต่ละครั้ง

ตัวอย่างที่ 6

...เมื่อต้นกล้า “ประชาธิปไตย” ผลิบาดอก
เกิดจากเลือด น้ำตา และความตาย

ได้บ่งบอกเสรีที่หลากหลาย
จึงมีค่าความหมายมากมายนัก

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2549 : 156)

ตัวอย่างที่ 7

กระสุนพรานเจาะอกนกพิราบ
กับคราบเลือดคราบน้ำตาความอาดูร

คนแค่เค้าเงापผู้สาบสูญ
อาบบนกองปฏิภูมิตีตกาล

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2551ก : 173)

ตัวอย่างที่ 8

หยาดเลือดชั้นล้วนรวมท่วมผืนหล้า
ที่ละร่วง ดับชีวิ ที่ละคน

แรงศรัทธาเนืองนองท้องถนน
วีรชนแลกชีพสู้สู้เสรี

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2547 : 254)

ตัวอย่างที่ 9

...“วีรชน” สละ ทิ้ง
พลีทุกหยาดโลหิต
แลกเพื่อศักดิ์และสิทธิ์
“ใคร” จะ “สู้” สักก้อย

ชีวิต
หยดย่อย
ความชอบ-ธรรมเฮย
ซาบซึ่งแก่นสาร

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2551ข : 203)

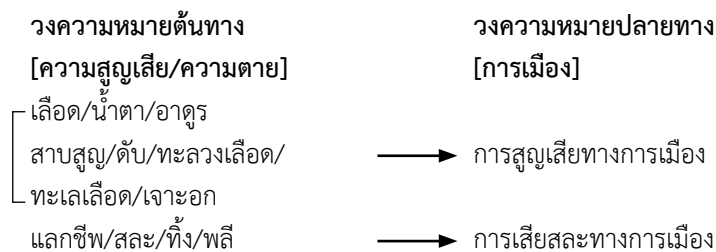
ตัวอย่างที่ 10

...สะท้อนท้องสนามหลวงทะเลงเลือด
ถนนราชดำเนินประเจี๊ยบม

ทะเลเดือดทะเลลายดำนปานถล่ม
ประชาจวมทะเลเลือดเดือดทะเลลัก

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2548 : 298)

จากตัวอย่างตัวอย่าง สามารถอธิบายและแสดงคู่ความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางคือ “ความสูญเสียและความตาย” กับ วงความหมายปลายทางคือ “การเมือง” ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ในตัวอย่างมีการใช้ เลือด น้ำตา อาตุร สาบสูญ ดับ ทะเลงเลือด ทะเลเลือด เจาะอก แลกชีพ สละ ทิ้ง พลี ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ใช้ในวงความหมายการสูญเสียและความตาย สะท้อนให้เห็นมุมมองผู้ใช้ภาษาว่า การสูญเสียและความตายกับการเมือง มีลักษณะบางอย่างร่วมกัน กล่าวคือ เป็นกิจกรรมอันตรายที่นำไปสู่การล้าล้างทำลายกัน อันก่อให้เกิดความสูญเสียและความตาย

3. [การเมืองคือการดูแลรักษา]

จากการวิเคราะห์พบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เปรียบเทียบเมืองกับการดูแลรักษา โดยถ้อยคำอุปลักษณ์ดังกล่าวเปรียบเทียบเมืองเป็นการดูแลรักษา สะท้อนให้เห็นมุมมองของผู้ใช้ภาษาต่อการเมืองว่า การเมืองเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีค่าต่อชีวิตมนุษย์ จะต้องมีการทำนุบำรุงให้คงอยู่หรือปรับปรุงให้ดีกว่าเดิม

ตัวอย่างที่ 11

...เช่นเธอหวังบ้านเมืองเป็นเรื่องใหญ่
เธอเสมอร่วมด้วยช่วยฟุ่มฟัก

ยามสังคัมบมไฟซมใช้หนัก
แจ้งประจักษ์เจตนาศรัทธาเธอ
(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2553ก : 194)

ตัวอย่างที่ 12

...ฟ้ากว้างห่างไกลไปลิบลิบ
ว่ามีแล้วของแหนหวงของปวงชน

ฟ้ากระซิบว่าตำนานการเริ่มต้น
มีเต็มตนคืออำนาจอธิปไตย
(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2547 : 240)

ตัวอย่างที่ 13

...มือทุกมือถือสิทธิ์รับผิดชอบ
บ้านเรือนร่มเย็นประเทศประเทือง

สร้างระบอบประชาธิปไตยให้ลือเลื่อง
อยู่นานเนื่องด้วยเราจับประคับประคอง
(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2548 : 259)

ตัวอย่างที่ 14

...มิใช่เพียงอุดมการณ์งานต่อสู้
แต่เกิดโดยความคิดจิตใจักดี

ใช้กฎหมายสร้างสานอย่างหาญหัก
เพื่อพิทักษ์ประชาธิปไตย
(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2549 : 157)

ตัวอย่างที่ 15

ปาฏิหาริย์ประทานมาจากฟ้าไหน
รักษแผ่นดินผดุงรัฐพัฒนา

มิเท่าใจลูกหลานผู้หาญกล้า
รักประชาธิปไตยในใจตน
(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2551ค : 249)

จากตัวอย่างตัวอย่าง สามารถอธิบายและแสดงคู่ความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางคือ “การดูแลรักษา” กับ วงความหมายปลายทางคือ “การเมือง” ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

วงความหมายต้นทาง

[การดูแลรักษา]

หวัง/ฟุ่มฟัก/หวงแหน/ผดุง/

พิทักษ์/รักษ

ร่วมด้วย/ช่วย/ประคับประคอง

วงความหมายปลายทาง

[การเมือง]

→ การดำรงไว้ซึ่งความสงบสุข

→ การแก้ไขสถานการณ์การเมืองให้ดีขึ้น

ในตัวอย่างมีการใช้คำ ฟุ่มฟัก หวงแหน ผดุง พิศักษ์ ร่วมด้วย ช่วย ประคับประคอง ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ใช้ในความหมาย การดูแลรักษา สะท้อนให้เห็นมุมมองผู้ใช้ภาษาว่า การเมืองมีความสำคัญอาจตกอยู่สถานะต่างๆ เช่น อ่อนแอ ป่วยไข้ ที่จะต้องบำรุง ดูแล รักษา ประคับประคอง เพื่อให้ดำรงอยู่และมีสภาพที่ดีขึ้น

4. [การเมืองการเดินทาง]

จากการวิเคราะห์พบด้วยคำอุปลักษณ์ที่เปรียบเทียบการเมืองกับการเดินทาง โดยถ้อยคำอุปลักษณ์ดังกล่าวเปรียบเทียบการเมืองเป็นเครื่องมือ/ยานพาหนะ/หรือสิ่งที่เคลื่อนที่ได้ สะท้อนให้เห็นมุมมองของผู้ใช้ภาษาต่อการเมืองว่า การเมืองเป็นเครื่องมือความสำคัญ หรือเป็นยานพาหนะที่สามารถขับเคลื่อนชีวิตผู้คนไปสู่สังคมที่ดีขึ้นได้

ตัวอย่างที่ 16

...ชนชาตินี้มีไช้ไทยวันนี้

ประวัติศาสตร์พาดผ่านกาลเวลา

รอยอดีตกรีดเลือดชำระล้าง

เส้นทางแห่งเสรีที่กว้างไกล

ดินแดนแห่งเสรีอันมีค่า

สู่วิถีประชาธิปไตย

วันนี้ก้าวสู่ทางที่สดใส

ดับเปลวไฟได้ระบอบการครอบงำ

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2547 : 232)

ตัวอย่างที่ 17

...เพียงแต่เปิดฤดูกาลเพื่อบานผลิ

ส่องสว่างทางเปลี่ยวที่เลี้ยวลด

ดอกแห่งสติปัญญาเปล่งปรากฏ

เพื่อดวงใจหมจดจ่อกำหนดทาง

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2551ค : 252)

ตัวอย่างที่ 18

...แต่ละชั้นสัญญาณระร้อนร่า

แต่ละคนควรรับกระชับมิตร

หากผองเรามีดับไฟภายในจิต

กำหนดทิศเหมาะสมสังคมไทย

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2551ข : 187)

ตัวอย่างที่ 19

...หลานจงฟัง ชังชอบ ใช้กรอบตั้ง

อาจมีบ้าง ทางเบี่ยง เลี่ยงทางเบา

และอย่าลืน สิ่งหวัง ที่ชังเขลา

แต่ทางหนักหลักเก่า อย่าเข้าพง

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2551ข : 212)

ตัวอย่างที่ 20

...ข้าพเจ้าจึงหลงทางระหว่างหน

เราต่างพ่ายบนซากรอยความย่อยยับ

มีดมนราวตะวันนั้นแตกดับ

มิเหลือใดให้ต้องจับกับพรุ้งนี้

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2554 : 172)

จากตัวอย่างตัวอย่าง สามารถอธิบายและแสดงคู่ความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางคือ “การเดินทาง” กับ วงความหมายปลายทางคือ “การเมือง” ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

วงความหมายต้นทาง [การเดินทาง]	→	วงความหมายปลายทาง [การเมือง]
ดินแดน (จุดหมายปลายทาง)	→	ภาวะการมีประชาธิปไตย
การเดินทาง/สัญจร (ก้าวสู่)/	→	กิจกรรมทางการเมือง
ทิศ/เส้นทาง/วิถี	→	แนวคิดทางการเมือง
อิสระ (การเดินทาง)	→	กิจกรรมทางการเมืองที่ไม่ถูกแทรกแซงจากอำนาจอื่น ๆ
[(ทาง) สดใส/กว้างไกล	→	กิจกรรมทางการเมืองที่ไม่ถูกแทรกแซง
ทางเปลี่ยว/เปลี่ยวลัด/		
ทางเบี่ยง/ทางเบา/เข้าพง/	→	การเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย
หลงทาง		

ในตัวอย่างมีการใช้คำ ดินแดน (จุดหมายปลายทาง) การเดินทาง สัญจร (ก้าวสู่) ทิศ เส้นทาง วิถี อิสระ (ในการเดินทาง) ทาง สดใส ทางกว้างไกล ทางเปลี่ยว เปลี่ยวลัด ทางเบี่ยง ทางเบา เข้าพง สะท้อนให้เห็นมุมมองผู้ใช้ภาษาว่า การเมืองสถานะเหมือนสิ่งมีชีวิตที่เคลื่อนไหวได้ และการเดินทางมีทั้งด้านบวกและด้านลบ จึงมีการเปรียบเทียบการเมืองกับการเดินทางเนื่องจากถ้อยคำในตัวอย่างที่กล่าวมา ใช้ในวงความหมายทั้งการเมืองและการเดินทาง

5. [การเมืองคือการวาดภาพ]

จากการวิเคราะห์พบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เปรียบเทียบการเมืองกับการวาดภาพ โดยถ้อยคำอุปลักษณ์ดังกล่าวเปรียบเทียบการเมืองเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นได้ โดยการร่วมมือกันของคนหลาย ๆ ฝ่าย สะท้อนให้เห็นมุมมองของผู้ใช้ภาษาต่อการเมืองว่า การเมืองเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและทุกคนเป็นเจ้าของการเมือง ทุกคนสามารถร่วมกันสร้างสรรค์ให้ดีขึ้นได้

ตัวอย่างที่ 21

...เขาตั้งหลักวางกระดานเรื่องงานวาด
เขาเริ่มวาดลวดลายปลายพู่กัน
สร้างสีเส้นสายระบายวาด
ลงเลงลากฉากขึ้นบันให้มี

กางกระดาษผสมสร้างต่างสีสัน
กลางฝุ่นควันและเหตุการณ์บ้านเมืองนี้
บนกระดาษทาบกระดานข้างงานสี
แต้มสิ่งที่เห็นข้างหน้าตรงตามอง

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2554 : 185)

ตัวอย่างที่ 22

...ยิ่งแต้มสียิ่งคลี่เห็นเป็นชีวิต
เห็นอำนาจเผด็จการ-การขึ้นนำ

และยิ่งพิศยิ่งเห็นความตกต่ำ
เห็นคราบเลือดรอยซ้ำเคล้าน้ำตา

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2547 : 268)

ตัวอย่างที่ 23

วันนี้ภาพยังพร่องต้องแต่งแต้ม
ด้วยธรรมาภิบาลทุกย่านเย็น

เร่งซ่อมแซมส่วนทรุดหยุดยากเข็ญ
ฝันว่าเห็น “ฟ้าสีทองผ่องอำไพ”

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2549 : 165)

ตัวอย่างที่ 24

เจ้าปกครองเขตแดนแผ่นดินกระดาศ
ความตั้งใจงานเจือจากเนื้อใจ

ตัวดวงต เส้นสื้อ แสนชื่อไส
ปาดเหงื่อโคลจนแก้มน้อยเปื้อนรอยดำ

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2553ก : 181)

ตัวอย่างที่ 25

...ยึกยักหยักคดเคี้ยวแล้วเลี้ยวลด
กลายเป็นขวานโบราณรูปหงิกงอ

มือกำหนดเส้นสายปลายดินสอ
เหลือเพียงรระบายสีให้สวยงาม

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2554 : 183)

จากตัวอย่างตัวอย่าง สามารถอธิบายและแสดงคู่ความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางคือ “การวาดภาพ” กับ วงความหมายปลายทางคือ “การเมือง” ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

วงความหมายต้นทาง

[การวาดภาพ]

การวาดภาพ
ละเลง/ผสมสี/การกระดาศ
ภาพ (ทหารถือปืน/ท้องฟ้า)
วาด/แต้มสี/ระบายสี
ความสวยงามของภาพ

วงความหมายปลายทาง

[การเมือง]

————> การเมือง
————> การจัดการทางการเมือง
————> เหตุการณ์ทางการเมือง
————> กิจกรรมทางการเมือง
————> การจัดการทางการเมืองที่ดำเนินไปด้วยดี

ในตัวอย่างมีการใช้คำ การวาดภาพ ละเลง/ผสมสี/การกระดาศ ภาพ (ทหารถือปืน/ท้องฟ้า) วาด แต้มสี ระบายสี ความสวยงามของภาพ สะท้อนให้เห็นมุมมองผู้ใช้ภาษาว่า การเมืองเป็นสมบัติของส่วนรวม ทุกคนที่อยู่ในสังคมการเมืองนั้น ๆ ย่อมมีสิทธิ์ที่จะช่วยกันสร้างสรรค์การเมืองให้ดำรงอยู่ในหลักการที่จ่านำพาสังคมไปสู่ความสงบสุขได้ ดังนั้น ผู้ใช้ภาษาจึงมีการเปรียบเทียบการเมืองกับการวาดภาพ เนื่องด้วยคำในตัวอย่างที่กล่าวมา ใช้ในวงความหมายทั้งการเมืองและการวาดภาพ

6. [การเมืองคือการแข่งขัน]

จากการวิเคราะห์พบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เปรียบเทียบการเมืองกับการแข่งขัน โดยถ้อยคำอุปลักษณ์ดังกล่าวเปรียบเทียบการเมืองเกมหรือกีฬา ที่จะต้องมีการกำหนดกฎ กติกา และมีกิจกรรมการแข่งขัน ถ้อยคำอุปลักษณ์สะท้อนให้เห็นมุมมองของผู้ใช้ภาษาต่อการเมืองว่า การเมืองเป็นเกมกีฬา ใครที่ประสงค์เข้ามาสู่วงการเมืองย่อมต้องเตรียมกายเตรียมใจเพื่อการประกวด ประชัน ชันแข่งกัน ทั้งในเกมกติกา และนอกเกมกติกา ตัวตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 26

...ยุคสมัยทุนนิยมอุดมยิ่ง
ต่างขับเคลือนร่งหน้าท่ามาหากิน

การแข่งขันช่วงชิงหนักหน่วงหมิ่น
ต่างถวิลไขว่คว้าเงินจำเรียดัว

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2547 : 229)

ตัวอย่างที่ 27

ก่อนจะยื้อถ้อยแย้งแข่งกันตั้ง
จะเชือดปาดสาดสี่ซี้โทษใคร

จนอินุงตุงนังเป็นหยากไย่
ประชาชนได้อะไรเคยไหมตรง

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2551ก : 188)

ตัวอย่างที่ 28

อาจซื้อเฉพาะเสียง
คู่แข่งแย่งพันพัว

หรือเหมาเกลี้ยงทั้งครอบครัว
อย่ามัวช้าจะปราชัย

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2548 : 257)

ตัวอย่างที่ 29

...แต่ละคนแต่ละค่ายหมายเข้าแข่ง
ทฤษฎีศิลป์ใส่ใจไม่ปล่อยวาง

ทุ่มเทแรงฝึกซ้อมพร้อมทุกอย่าง
พากเพียรสร้างพื้นฐานการฝึกปรือ

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2548 : 286)

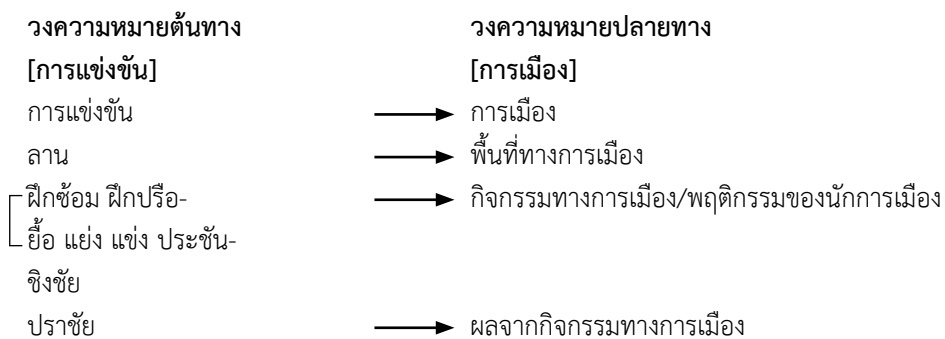
ตัวอย่างที่ 30

...แดดเริ่มร้อน ลานเริ่มล้น คนเริ่มล้า
กระทบบ่วง กระเทือนแหลก กระแตกกระทัน จับกลุ่ม เข้าประชัน หมายชิงชัย

เริ่มยังมา ยิ่งคิด ยิ่งผัดผัน

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2554 : 181)

จากตัวอย่างตัวอย่าง สามารถอธิบายและแสดงคู่ความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางคือ “การแข่งขัน” กับ วงความหมายปลายทางคือ “การเมือง” ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ในตัวอย่างมีการใช้คำ การแข่งขัน ลานฝึกซ้อม ฝึกปรือ ยื้อ แย่ง แข่ง ประชัน ชิงชัย ปราชัย ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ใช้ในวงความหมาย การแข่งขัน แสดงให้เห็นว่า การเมืองสถานะเหมือนเกมกีฬาแบบหนึ่ง ซึ่งจะต้องประกวด ประชัน ชันแข่ง เพื่อชิงชัยกัน ดังนั้น ผู้ใช้ภาษาจึงมีการเปรียบเทียบการเมืองกับการแข่งขัน เนื่องถ้อยคำในตัวอย่างที่กล่าวมา ใช้ในวงความหมาย ทั้งการเมืองและการแข่งขัน

7. การเมืองคือการแสดง

จากการวิเคราะห์พบถ้อยคำอุปมาอุปไมยที่เปรียบเทียบการเมืองกับการแสดง โดยถ้อยคำอุปมาอุปไมยดังกล่าวเปรียบเทียบการเมืองหรือกิจกรรมการแสดง ที่จะต้องมีการแสดงบทบาทต่างๆ ที่ผู้กำกับกำหนด กล่าวคือ องค์ประกอบของการเมืองในประเด็นนี้ ก็คือ นักการเมืองซึ่งจะต้องแสดงบทบาทของตนเองตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ ถ้อยคำอุปมาอุปไมยนี้สะท้อนให้เห็นมุมมองของผู้ใช้ภาษาต่อการเมืองว่า การเมืองเป็นการแสดง นักการเมืองที่หวังคะแนนนิยม ต้องสวมบทบาทนักแสดง มุ่งสร้างภาพลักษณ์ของตนให้ปรากฏเด่นชัด แม้สิ่งที่แสดงออกอาจไม่จริงใจแต่เพื่อความนิยมศรัทธา ก็ต้องแสดงบทบาทนั้นตัวตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 31

...ปีกลองก็เจื้อยแจ้ว
ฉลองเฉลิมงาน
ฉิ่งฉับขยับโหม่ง
ออกแขกแปลกฮาเฮ

ระนาดแว่ววิเวกหวาน
เทศกาลของลิเก
ก่อนเบิกโรงเล่นสรวลเส
แกลงเล่นโหม่งโยบาย

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2547 : 258)

ตัวอย่างที่ 32

...ต่อไปนิวส์ทัศน์คัดค้านใหม่
เลือกคนดีไม่ต้องรวยช่วยตะโกน

ปล่อยผีไปพูดเกิดหยุดเซดixon
ชุดถอนโค่นรากเหง้าผู้นำเน่าสภา

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2547 : 237)

ตัวอย่างที่ 33

...อนิจจา...หนึ่งตระกูลเคฟพุ่งเฟื่อง
วันกระสุนแมดเสียงเปรี้ยงเปรี้ยงปัง

เหลือแต่เรื่องรำพึงถึงความหลัง
เสียงรถบกลบเสียงดัง...หนึ่งตระกูล

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2548 : 267)

ตัวอย่างที่ 34

เคยแทรกแซงก็แทรกซื้อคนสื่อสิ้น
ทุกฉลากถูกจัดวางไว้อย่างดี

วาทศิลป์กลกระบวนแสนถ้วนถี่
สมศักดิ์ศรีมายาตุ๊กตาทอง

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2551ก : 183)

จากตัวอย่างตัวอย่าง สามารถอธิบายและแสดงคู่ความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางคือ “การเดินทาง” กับ วงความหมายปลายทางคือ “การเมือง” ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

วงความหมายต้นทาง

[การแสดง]

การแสดง

หนึ่งตระกูล โขน ฉาก

วงความหมายปลายทาง

[การเมือง]

การเมือง

เหตุการณ์ทางการเมือง

เชิด วิเวกหวาน เบิกโรง	→	กิจกรรมทางการเมือง
ออกแขก ฉิ่งฉับขยับใหม่		
มายาศึกดาทอง	→	ความชื่นชม/ความนิยมของประชาชน

ในตัวอย่างมีการใช้คำ การแสดง ลานฝึกซ้อม หนึ่งตะลุง โขน ฉาก เชิด วิเวกหวาน เบิกโรง ออกแขก ฉิ่งฉับขยับใหม่ มายาศึกดาทอง ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ใช้ในวงความหมาย การแสดง แสดงให้เห็นมุมมองของผู้ใช้ภาษาที่มองการเมืองเป็นมหรสพหรือการแสดง ที่มีนักการเมืองรับบทบาทต่างๆ เพื่อให้ตนได้รับคะแนนนิยมจากประชาชน ดังนั้น ผู้ใช้ภาษาจึงมีการเปรียบเทียบการเมืองกับการแสดง เนื่องถ้อยคำในตัวอย่างที่กล่าวมา ใช้ในวงความหมายทางการเมืองและการแสดง

8. [การเมืองคือการกักขังหน่วงเหนี่ยว]

จากการวิเคราะห์พบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เปรียบเทียบการเมืองกับการกักขังหน่วงเหนี่ยว โดยถ้อยคำอุปลักษณ์ดังกล่าวเปรียบเทียบการเมืองหรือที่จองจำ ที่ทำให้ผู้อยู่ใต้อำนาจการเมืองขาดไร้อิสรภาพ กล่าวคือ องค์ประกอบของการเมืองในประเด็นนี้ ก็คือ ประชาชนที่อยู่ใต้การปกครอง หากมีผู้นำทางการเมืองที่ใช้อำนาจกดขี่ ประชาชนย่อมไม่ได้รับความเดือดร้อน จากการใช้อำนาจนั้น ถ้อยคำอุปลักษณ์นี้สะท้อนให้เห็นมุมมองของผู้ใช้ภาษาต่อการเมืองว่า การเมืองเป็นกรงขังหรือที่จองจำ ตัวตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 35

...โซ่ตรวนแห่งผองทาสขาดสะบั้น
น้ำตาแห่งสิ้นหวังถูกรังแก

รอยโทษทัณฑ์เริ่มสนิทปิดบาดแผล
เริ่มเปลี่ยนแปรหมองไหม้ในแววดา

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2547 : 230)

ตัวอย่างที่ 36

...สัมผัสกับชีวิตอิสระ
รัฐสภากำหนดกฎผู้นำ

ปลดพันธะบ่วงบาตอำนาจต่ำ
ชาวหรือค้ายอยู่ที่เสรีทัศน์

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2547 : 233)

ตัวอย่างที่ 37

ตราบเงินตราอำนาจยังผาดโผน
ตราบหัวใจแล้งรักหลงดักดวง

สวมหัวโขนอาจกลับมารับช่วง
อาจติดบ่วงบาตร้ายของนายพราน

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2548 : 301)

ตัวอย่างที่ 38

อิสรภาพอบแผ่นดินทั่วถิ่นฐาน
ແອกหนักรั้งตรวนตรึงขาชั่วตาปี

พันธกรถูกปลดปล่อยลงทุกที่
อภัยศ การกดขี่ ล้วนคลี่คลาย

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2547 : 254)

จากตัวอย่างตัวอย่าง สามารถอธิบายและแสดงคู่ความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางคือ “การกักขังหญิงเหนี่ยว” กับ วงความหมายปลายทางคือ “การเมือง” ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

วงความหมายต้นทาง [การกักขังหญิงเหนี่ยว]		วงความหมายปลายทาง [การเมือง]
นายพราน	————>	ผู้ใช้อำนาจทางการเมือง
บ่วงบาศ/ แอก/ ตรวน	————>	เครื่องมือที่ใช้ในการแสดงอำนาจ
ตริ่ง/พันธะ/พันธการ	————>	การตกอยู่ใต้อำนาจทางการเมือง
ปลดพันธนาการ	————>	การหลุดพ้นจากอำนาจทางการเมือง

ในตัวอย่างมีการใช้คำ นายพราน บ่วงบาศ แอก ตรวน ตริ่ง พันธะ พันธการ ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ใช้ในวงความหมายการกักขังหญิงเหนี่ยว สะท้อนให้เห็นมุมมองของผู้ใช้ภาษาที่มองการเมืองว่าเป็นกรงขังหรือที่จองจำให้สิ้นไร้อิสรภาพ ทั้งนี้ เพราะการกักขังหญิงเหนี่ยวกับการเมือง มีลักษณะบางอย่างร่วมกัน เช่น กรณีที่ผู้ปกครองใช้อำนาจต่าง ๆ กดขี่ผู้อยู่ใต้ปกครอง ที่ทำให้ผู้ตกอยู่ใต้อำนาจรู้สึกเหมือนถูกกักขัง ขาดไร้อิสรภาพ เป็นต้น

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยที่พบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 8 แบบ ได้แก่ [การเมืองคือสงครามและการต่อสู้] [การเมืองคือการสูญเสียและความตาย] [การเมืองคือการดูแลรักษา] [การเมืองคือการเดินทาง] [การเมืองคือการวาดภาพ] [การเมืองคือการแข่งขัน] [การเมืองคือการแสดง] [การเมืองคือการกักขังหญิงเหนี่ยว] นำสังเกตว่า การที่ผลวิจัยปรากฏ อุปลักษณะสงคราม การสูญเสียและความตาย จำนวนมากกว่าอุปลักษณะอื่น ๆ อาจเป็นเพราะประชาชนผู้แต่งบทกวีอาจมี มโนทัศน์การเมืองในด้านลบมากกว่าด้านบวก ในลำดับถัดมา คืออุปลักษณะการดูแลรักษา ก็สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ว่า แม้การเมืองในมุมมองของผู้แต่งบทกวีที่ชนะการประกวดที่รู้สึกต่อการเมืองในด้านลบ แต่แสดงให้เห็นว่า ประชาชนยังคงสำนึกที่จะต้องช่วยกันดูแลรักษาการเมืองให้ดำรงไว้ด้วยหลักการที่ถูกต้อง อุปลักษณะเดินทาง และอุปลักษณะการวาดภาพ ก็แสดงให้เห็นว่า ประชาชนยังต้องใช้ความอดทนและพยายามอย่างยิ่งที่จะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดทางเดินด้วยตัวเอง แม้จะต้องเผชิญกับภาวะของนักการเมืองในฐานะนักแสดงที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ทั้งนี้ เพื่อการพัฒนาการเมืองให้หลุดพ้นจากพันธนาการและประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจใต้อำนาจอธิปไตยของตนกลับคืนมา

นำสังเกตว่า ผลวิจัยนี้ พบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนิญญา กลิ่นน้ำหอม (2551) ซึ่งได้ศึกษาอุปลักษณะที่นักการเมืองใช้ โดยใช้ข้อมูลการวิเคราะห์คำปราศรัยหาเสียง การอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ รัฐมนตรีเป็นรายบุคคล การสัมภาษณ์ และรายการ “นายฯ ทักซิณคุยกับประชาชนถึง 5 แบบ ได้แก่ การเมืองคือการต่อสู้ การเมืองคือการเดินทาง การเมืองคือการแข่งขัน การเมืองคือการแสดง และการเมืองคือการดูแลและทำนุบำรุง ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันดังกล่าว ได้แสดงให้เห็นว่า นักการเมืองกับประชาชนที่แต่งบทกวี มีมโนทัศน์ต่อการเมืองไทยไม่แตกต่างกันอย่างไรก็ตามผลวิจัยที่ต่างจากงานวิจัยของ รัชนิญญา 3 แบบ ได้แก่ [การเมืองคือการสูญเสียและความตาย] [การเมืองคือการวาดภาพ] และ [การเมืองคือการกักขังหญิงเหนี่ยว] ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า งานวิจัยนี้ เป็นการศึกษา มโนทัศน์การเมืองของประชาชนซึ่งอยู่ใต้อำนาจปกครอง ซึ่งเป็นผู้ที่มักได้รับความสูญเสียและความตาย จากการใช้อำนาจทางการเมืองของผู้ปกครอง ทั้งได้รู้สึกว่าการกระทำของผู้ปกครองมักเป็นไปในลักษณะการถูกกลืนหรือลิดรอนสิทธิเสรีภาพ เหมือนถูกกักขังหญิงเหนี่ยว ประการสุดท้ายมีสำนึกว่า ต้องร่วมด้วยช่วยกันในการสร้าง (วาด) การเมืองให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับหลักการของระบอบประชาธิปไตย ในงานของรัชนิญญา ไม่พบอุปลักษณะดังกล่าว อาจเป็นเพราะเป็นการศึกษามโนทัศน์ของ

นักการเมือง ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจ การรู้สึกกับมโนทัศน์ดังกล่าวจึงแตกต่างกัน

ภาษาที่ใช้เป็นอุปลักษณ์ในบทกวีรางวัลพานแว่นฟ้า เป็นการใช้ภาษาของกวีที่เป็นเหมือนตัวแทนของผู้ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารของคนในสังคม อย่างไรก็ตาม เราพบว่าผู้อ่านบทกวีสามารถเข้าใจภาษาที่เป็นอุปลักษณ์เหล่านั้นได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะลักษณะภาษาเช่นนี้ปรากฏทั่วไปในบทกวีการเมือง อย่างไรก็ตาม ลักษณะอุปลักษณ์เช่นนี้ไม่เพียงแต่เป็นภาษาในบทกวีเท่านั้น ทั้งนี้เพราะ ภาษาที่เป็นอุปลักษณ์เกี่ยวกับประชาธิปไตยยังปรากฏในวรรณกรรมประเภทอื่นให้เราได้ยินได้ฟังกันอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นข่าว บทความ เรื่องสั้น นวนิยาย เป็นต้น รวมถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตประจำวันของเรา ดังที่ ปาลิตา ผลประดับเพ็ชร์ (2559 : 67) กล่าวว่า การใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์ดังกล่าวพบมากในชีวิตประจำวัน โดยการนำเอาประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งที่จับต้องได้มาใช้กับสิ่งที่จับต้องไม่ได้ บางครั้งก็ไม่สามารถมองเห็นการถ่ายโอนคุณสมบัติของสิ่งหนึ่งมายังสิ่งหนึ่งได้ ดังนั้น ภาษาที่นำมาใช้สื่อสารกันระหว่างคนในสังคมและวัฒนธรรมเดียวกันสามารถสื่อสารเข้าใจกันได้ นั่นย่อมมีส่วนสะท้อนความคิดหรือทัศนคติของคนในสังคมนั้น ๆ โดยรวมได้

บทสรุป

จากการศึกษาบทกวีรางวัลพานแว่นฟ้า ระหว่างปี พ.ศ. 2546-2554 จากหนังสือรวมเล่มผลงานวรรณกรรมการเมืองที่คณะกรรมการประกวดประจำปี ที่จัดประกวดโดยรัฐสภาไทย พบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับประชาธิปไตย 8 แบบ ได้แก่ [การเมืองคือสงครามและการต่อสู้] [การเมืองคือการสูญเสียและความตาย] [การเมืองคือการดูแลรักษา] [การเมืองคือการเดินทาง] [การเมืองคือการวาดภาพ] [การเมืองคือการแข่งขัน] [การเมืองคือการแสดง] และ [การเมืองคือการกักขังหน่วงเหนี่ยว] ซึ่งเป็นการใช้ถ้อยคำเชิงเปรียบเทียบเพื่อสื่อให้เข้าใจความหมายของการเมืองไทย เป็นการนำมโนทัศน์ที่มีความเป็นรูปธรรมมากกว่ามาใช้เป็นแบบเปรียบ เช่น สงคราม ความตาย การเดินทาง ฯลฯ มาใช้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับการเมืองของไทยเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบ ซึ่งมีความเป็นรูปธรรมน้อยกว่าให้มีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยถ้อยคำที่นำมาเปรียบเทียบบนนั้น สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ผู้แต่งบทกวีที่คณะกรรมการประกวดรางวัลพานแว่นฟ้าอย่างชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- การุญญ พนมสุข. (2549). การวิเคราะห์เปรียบเทียบอุปลักษณ์ในบทกวีของวรรณกรรมไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชลธิศ ธีระฐิติ. (2554). คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2535). รัฐ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2517). ความคิดอิสระ : รวมบทความทางการเมืองระหว่างปี 2511-2516. กรุงเทพฯ : พิมพ์ศณรรค์ สีนสวัสดิ์. (2539). การเมืองไทย: การวิเคราะห์เชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: วชิรินทร์การพิมพ์
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2556). วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์ : แนวคิดและการนำมาศึกษาวาทกรรมในภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญยแสนอ ตริวิเศษ. (2550 พฤษภาคม-สิงหาคม). การวิเคราะห์วรรณกรรมการเมืองระหว่างปี พ.ศ. 2545-2548: กรณีศึกษาวรรณกรรมเรื่องสั้นรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี พ.ศ. 2545-2548. วารสารมนุษยศาสตร์. 4 (3): 43-63.
- _____. 2559. อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับประชาธิปไตยในบทกวีรางวัลพานแว่นฟ้า. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceeding) การประชุมวิชาการระดับชาติ มนุษยศาสตร์: ความจริงกับพลังแห่งความฝันระหว่างวันที่ 14-15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 ณ สำนักบริการวิชาการมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จัดโดยคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปาลิตา ผลประดับเพ็ชร์. (2559). อุปลักษณ์เชิงรูปธรรม (Ontological Metaphor). รมยสาร. 14 (1) : 65-73.
- ภัทรา งามจิตวงศ์สกุล. (2546). การศึกษาอุปลักษณ์จากเพลงไทยสากล. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มิรินดา บุรรุ่งโรจน์. (2548). อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในบทเพลงลูกทุ่งไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รักษมนัญญา สมเทพ. (2547). วรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ.
- รัชนิย์ญา กลิ่นน้ำหอม. (2551). อุปลักษณ์ที่นักการเมืองไทยใช้: การศึกษาตามแนววรรณศาสตร์ปริชานและวัจนปฏิบัติศาสตร์. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รณฤทธิ์. (2554). สื่อการบ้าน...สารการเมือง คั่นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2560 จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/>.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- _____. (2553). พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด.
- ศุภชัย ต๊ะวิชัย. (2549). อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์แสดงอารมณ์โกรธในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2547). รวมวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- _____. (2548). รวมวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.

- _____. (2549). **รวมวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ครั้งที่ 4**. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- _____. (2551ก). **รวมวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ครั้งที่ 5**. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- _____. (2551ข). **รวมวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ครั้งที่ 6**. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- _____. (2551ค). **รวมวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ครั้งที่ 7**. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- _____. (2553ก). **รวมวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ครั้งที่ 8**. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- _____. (2553ข). **รวมวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ครั้งที่ 9**. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- _____. (2554). **รวมวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ครั้งที่ 10**. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์
- เสนอ ตรีวิเศษ. (2548, กรกฎาคม-ธันวาคม). **วิจารณ์วรรณกรรมเรื่องสั้นและบทกวีการเมือง รางวัลพานแว่นฟ้า ครั้งที่ 2**. **วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 1 (2[2]) : 15-25.
- สินีนาง วัฒนสุข. (2549). **อุปลักษณ์แสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลสำหรับวัยรุ่นไทย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุกัญญา รุ่งแจ้ง. (2548). **อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของการใช้คำว่า "ใจ" ในภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุวรรณ เคลือบสุวรรณ, บก. (2546). **รวมวรรณกรรมเรื่องสั้นการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า 2545 ชุด คินเดือนเพ็ญ**. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- Lakoff, G. and Johnson, M. (1980). **Metaphors We Live By**. USA. Chigaco: The university of Chicago Press.
- Lakoff, G. (1987). **Women, Fire, and Dangerous Things : What Categories Reveal about the Mind**. Chicago and London: The University of Chicago Press.
- Lakoff, Johnson and Turner, mark. (1989). **More than cool reason: A field Guide to Poetic Metaphor**. Chicago: University of Chicago Press.
- Pennock , J. Roland and David G. Smith. (1964). **Political Science : An Introduction**. New York: The Macmillan Company.